

A „KELET” előfizetési díja :
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy óra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes számla ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” minnennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállás :
Fő 4-ik száma, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők

Az ÉRTÉKESBÉ CÍKKEK DUAZATNAK.
Kéziratok nem adának vissza.

Kiadó-hivatal :
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak.

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasensteint et Volger (Vallfische gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben Haasensteint és Vogler hirdetés köz. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételi irod. Budapestben Szervitátor 5. sz.

Nyilattéri czikkkek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

A háromszék-barcozasági VASUT.

Gróf Schweinitz Gyulától.

I.

Nagy Lajos királyunk idejében s valamivel később is a legfontosabb kereskedelmi utak Kelet és Levante felé Erdélybe át húzódtak végig; Nagy Lajos utódai alatt elavultak ezen kereskedelmi utak, a melyek most már a szuezi csatorna megnyitja, a romániai és galicziai vasuti csatlakozások helyreállítása után ismét bizonyos fontosságra fognak emelkedni.

Ha egészen az 1854-ik évig az ipar és kereskedelem mindaddig, a míg Erdélyben és Romániában vasutak nem léteztek, habár csekély mértékben is, de virágzásnak örvendettek, és különösen Brassóból kiindulva, részint Románia, részint Levante felé élénk kereskedelem állott fenn, mindazonáltal a kereskedelem is, valamint vele az ipar az időtől fogva folyton súlyod.

Oka volt ennek a szabad dunai hajózás egyfelől, de másrészt azon körülmény, hogy a többi országok kereskedelme a régi piacokat hatalmukba kerítették: továbbá az is, hogy a mi iparunk folytonosan hátramaradt, nem volt képes behatolni a kor szellemébe, nem rendelkezett forgó tőke felett, a mik együttesen megakadályozhatták volna a hanyatlást s a modern gyáripárt lehetségessé tehetők volna.

Ezek mellé Erdély hosszú ideig egészen kimaradtott a nagy vasuti forgalomból, szóval minden körülmény közrejátszott, hogy iparunk a kivitelt elől elzárassék.

Azon időben, a midőn sem ide benn, sem oda künn Romániában vasutak nem léteztek, bizonyos iparágak tengethették életüket, mivel a tengelyen való drága szállítás magában egy neme a védrámnak, melyet még a földműveléssel egyetemben Romániával korábban fennálló kereskedelmi szerződés is támogatott; mihelyt azonban a vasutak kiépültek, fellepett a külföldi verseny, a mi iparunk nem volt azon állapotban, hogy vele szembe síkra szálljon, vagy kifelé piacokkal bírjon, az addigi védelem pedig t. i. a nehéz szállítás megszűnt létezni. Ehez most már az a termény, a mit ma Romániából szekerenként tengelyen hoznak be hozzánk, ezután vaggonszámra fog bejutni a vasuton a nélkül, hogy ennek megt

felelő kivitelnünk volna, a mi a közgazdasági egyensúlyt a mi javunkra helyreállítaná.

Megtetézi eze bajokat az is, hogy mezőgazdaságunk még mind az ugar kényszer bilincsei között van és ennek következtében a mai körülmények között a szó teljes értelmében nem képes hasznót hajtani, vagyon és téke gyűjtésről pedig beszélni is képtelenség, az országot keresztül szelő vasutak pedig olyan elvek szerint agattatnak, a melyek mellett a forgalom teljességgel nem gyarapodhatik, nem élénkülhet. A mily bizonyos az, hogy a vasutak befolyása az ország fejlődésére nézve bizonyos tekintetben jótékony, az is bizonyos, hogy közvetve isoláló és kártékony hatásal van olyan vidékekre nézve, a melyek a forgalomnak e gyors és olcsó eszközét nélkülözni kénytelenek.

Szemeink előtt egy közgazdasági betegség fejlődik ki, a mely miatt ugy egyesek, mint egész vidékek szenvednek.

A vasutak az előbb fennálló közgazdasági egyensúlyt megzavarták és valamely vidéknek nagyobb vasut hálózattal bármily egyszerű vágány útján való összeköttetése is egy egész ország részére nézve életfeltétel.

Azon kérdés áll tehát elő, létezik-e a vasutaknak olyan neme, a mely körülbelül 1000—2000 bruttó bevétel mellett productive hatna, az üzleti költségeket fedezné, a befektetett tőkét kamatoztatná és amortizálná; végül hogy léteznek-e másutt is ilyen vasutak?

Ilynemű vasutak nagy számmal léteznek Franciaországban, Németországban, Skótiában, még Magyarországon is; ezek az úgynevezett vicinálvasutak mozdonyhálóra el, kiépítésük és felszerelésük kilométerenként nem kerül többé tíz—tizenkétezer franknál s üzleti kiadások hétszáz—ezer frank, ugyan csak kilométerenként.

A fennálló vasuti forgalomból Erdélynek teljesen kizárt délkeleti része különösen alkalmas volna egy ilyen vicinálvasut létesítésére.

Azon vidék, mely Kézdivásárhely, Sepsi-Szentgyörgy s kelet felé Brassótól fekszik, egészen el van esve a vasuti forgalomtól és sem itt, sem pedig a Barcozaság gazdag falvaiban a forgalom további fejlődése nincs lehetővé téve, a mi pedig magának a fővornak is nagy hasznára válna. Sőt ma is minden ember tapasztalhatja, hogy az árúk maga a vasut mellett tengelyen szállítatnak,

mivel a helyi forgalom olcsó kellékeire a legkisebb tekintet sincs.

Hogy a keleti vasut jövedelmezővé legyen, s hogy speciel Erdélyészakekelti része közgazdaságilag felvirágozhassek, olyan vasuthálózatra van szükség, a mely a forgalomnak olcsón tesz szolgálatot, a szállítási díjakat észszerűen ossza be, a mezőgazdaságnak valósággal hasznót hoz, a termény olcsó beszállítását a városba lehetővé teszi, s a mi fejletlen, az időtől elmaradt, de a haladásra képesített iparunkat és mezőgazdaságunkat talpra állítja.

Ha például Brassótól az ojtózi szorosig egy vasut építtetnék — és egy ilyen vasut csatlakozással a romániaihoz kikerülhetetlenül szükséges — de sem ki nem fizetné magát, sem azon földterületnek, a melyen átvonul, ha az eddig tervezett módon tudniillik Brassótól Kézdivásárhelyig a legrövidebb uton vitetnék, nem tenné meg a vidéknek a várt szolgálatot.

A KOLOZSVARI IPARKAMARA jelentéséből.

Gépek, szerszámok, készülékek, műszerek, közlekedési eszközök és ezek alkatrészeinek gyártása.

(Folytatás.)

d) Szállító eszközök,

Vasutainkon idegen helyen készült mozdonyok és kocsik mozognak, ezeknek legfeljebb itten történő javításról tehetnünk említést, hajózható folyónk pedig egyedül a Maros lévén, a mely azonban még csak későn lesz oda szabályozva, hogy valóban hajózható legyen, tehát hajókról sem emlékezhethünk. Hajózás csak addig volt a Maroson, a míg a só-szállítás M.-Ujvárról hajókon történt; a vasut megnyitásával a szállítás e neme megszűnt, s az utolsó szállításmánnyal Szegedre érkezett hajópark soha vissza nem került, ott romlott vagy potomon el kelle fecsérteni. E hajókat Maros-Portón készítették volt. Grün Izrael egykori só-szállító áron historiai érdem, hogy a Marost 1873-ban egész M.-Ujvárig egy kis gőzzel behajóztá.

Szállító eszközök előállításával nálunk csak a kocsigyártók és kerekések foglalkoznak. Van összesen 17 kocsigyárosunk, a kik 20—22 segédet s körülbelül negyvennyi tanoncot foglalkoztatnak, és van 183 kerekésünk 60—70 segéddel és 120—140 tanonccal. A kocsigyártás egykor híres és jövedelmező vállalkozás volt körülünkben, különösen Kolozsvárt, a hol ennek külön cézhe létezett; ma csak árnyéka a multnak.

részvételét, melylyel e művet fogadta, hót vagy nyolcz egymástáni kiadás alig volt képes kielégíteni, és ötféle megoldási kulcs szerkesztetett az olvasók felvilágosítása végett. E kulcsokra nézve az áll, a mi a Grey Vivianhoz készült kulcsokra nézve: különfélésekükben találják csafolatukat. Nem elég e mű rendkívüli sikerének kimagyarázására a gáncs és rozszakarát.

A számos nyomtatás, mely egymásra következett, a fordítások, melyek minden nyelvben létesítettek, bizonyítják, hogy e könyvnek tartós érdeme volt; hogy az idegen olvasóknak is nyújtott az általános és becses érdekét, kikre nézve az állítólagos arcképeknek hasonlósága közönyös volt. Anglia politikai erkölcsi ott megszólamlásig hűu festvék, és a regény több személye meseri kézzel alakitva, mint előlülhetlen típusai örököltettek meg azon osztálynak, melyet képviselnek. A gyakorlat kimutatt bizonyos oly nézeteknek igazságát, melyek a kortársak szemében pusztá álmoduk tűntek fel, és a szerzőnek jóslatai a saját gyors kifejlődésére és mindig növekvő befolyására nézve megvalósultak.

Ez első művében Disraeli nem merithette ki bonyodalmas tárgyát úgy, miként azt kívánta. Munkába fogott tehát, és egy évnél hamarabb kibocsátá „Sybille” vagy a „Két nemzet” című művét. Kitaláljuk, melyik ama két nemzet, melyeket a szerző egymással szembe állít. Ezek egyike a hivatalos nemzet, vagyis a nagy birtokosok és nagy iparosok, kik kizárólag vannak politikai jogokkal felruházva, s kik hatalmukat önző érdeken használják fel; másika a szegénység, a földnek kitagadottjai, a munkások és szegények, kik részüket kérik a napvilágból. Sybille a chartismus felszólalását képviseli a reformbíl szerzőivel szemben. Disraeli másrésztől nem titkoltn sem könyvének tárgyát, sem ama forrás

Hanyatlását, hogy ne mondjuk bukását, több ok idézte elő. Első sorban a főnemesség elszegényedése, a mely a földhezm. kárpótlás elkelte után mind kevésbé vette igénybe a kocsigyárosokat, de ez még elviselhető lett volna, mert a kocsik használata más osztályoknál is divatossá kezdett válni s a bérkocsik száma is folyvást szaporodott, azonban a mily arányban a vasut Erdély határaihoz közelített, oly mérvben lépett fel az itteni készítménnyel Budapest és Bécs versenye míg az ottani gyárosok száma tágult, az ittenieké fenyegetve lón. A közönség elismerte, hogy a helybeli munka az itteni viszonyokhoz inkább talál, tartósabb, szolidabb; de a távolit olcsósága s újdonsága tette ajánlatosabbá. 1875—1876—1877-ben összesen 89 darab kocsit szállított ide a vasut, a mely végre maga is a kocsi versenytársaként lépett fel, mert az utazáshoz kevesebb kocsi lón szükséges. Végül jött a luxus-adó, s ez megadta a végsőpást, annyira, hogy ha e nyomás még hosszasan nehezül e foglalkozásra, a vidéken teljesen meg fog szűnni. A Kolozsvárt egykor vlrágzásban levő s jó hírű Hilbert J. czég például az előtt 14—16 kovácsnak adott munkát, most alig bir egy kovácsot foglalkoztatni 2 segéddel; néhány év előtt 3—4 hó alatt több forgalma volt, mint most egy év alatt. A fényűzési adó, a mely különben is a gazdasági hanyatlás korszakában lépett életbe, nem csak az új kocsik beszerzésétől vette el a kedvet, hanem a kocsiutalánosokat arra kényszerítette, hogy fölszeles kocsijokon töladjanak, s ily módon is kárt okozanak a gyárosoknak, a kiknek telt raktárát a vásárlók elkerdték. Hogy ily körülmények közt a kocsigyártóknak kívül a kerekések, kovácsok, szíjgyártók, szóval egy sereg iparág, a mely e czikkel összefügg, sőt maga a fényűzésítés is szenved, ezt hosszasan bizonyíthatni felesleges. Már is általában a panasz, hogy a helyes és pontos munkához hiányzanak a kellő szakképzettséggel bíró munkások: a felső gyárakból érkező segédek ltn nem igen használhatóak, mert a munkamegosztásnál foga csak egyoldalú kiképzést nyerne, míg az itteni kisebbszerű üzletekben többoldalú jártasságra van szükség. E kereskedelmi és iparkamara a fényűzési adónak ezen romboló hatásáról fölterjesztést is intézett a m. ministeriumhoz, rámutatván: mennyire káros azon csekély adójövedelemért megolni több oly iparágat, a mely első sorban kiválón magyar s annyira életképes, hogy már is keresettek készítményei a keleten, a hova úgy sem igen van mit kivinnünk.

E kedvezőtlen viszonyok közt a kocsi-gyártási ipar jelen állásáról semmi örvendetest sem jelenthetünk, csak annyit constátálhatunk, hogy Kolozsvárt egy pár czég tartja még magát Szászrégenben, küd egy másik sok bugalommal, de kevés anyagi eredménnyel. Ha ezek is elesetek,

kat, melyekből azt meríté. Kezei közt voltak egy chartista vezérnek emlékiratai és levelezései, s innen meríté a munkás osztályok panaszainak hű képét.

A parlament egyik tagja, lord Marnaynak ifjabb fia, Egremont az égtől a legnemesebb lelket és legemelkedettebb szellemet nyeré. Atyja meg éppen ellenkezőleg példányképe volt azon erős természetű birtokosoknak, kik nem akarnak bérbe adni sem egy csa házat, sem egy talpalt földet senkinek, csak azért, hogy fenségjogaikat mindazok fölött gyakorolhassák, kik tőlük függnek, kik lerontják a kunyhókat földjeiken, hogy kényszerítsék ez által a földmivesteket a szomszéd város külrésztében telepedni meg, mivel így a lelkeszi hivatalra sulyosodik a teher, őket segíteni. Marnay lord ama véleményben van, hogy egy szerény napi díj, ha az rendesen kiadatik, s ama könnyűség, melynél fogva a work-househoz lehet folyamodni munkaszünet beálltával, a földmivestekre nézve elégséges jövedelem forrást biztosít és a lord taposl, hogy ily jó módon megszabadul a nemes emberbaráti kötelesség alól. Mintegy hasonmását képezi a földmivőlök emez elnyomójának a nagy iparos, a városi munkás-osztály zsarnoka, kiknek kiszítja az erőt, és kik közt takarékosan osztja ki a napi dijt. Egremont megindulva a panaszokon, melyeket hall, s nyugtalanokdva ama rettenetes izgalomban, melyet folyton öni lát maga körül, tudomást akar szerezni a munkások helyzete felől. Meglátogatja őket, s kikérdezi, még egy ideig közöttük is él. Ilyképen találkozik Sybillel, Génard leánnyával, a chartismus egyik főnökövel, ki egy katolikus kolostorban nevelkedett s képezetett, és Egremont szerelmes lesz ő bele. Sybille kezdetben visszatolja a fiatal nemesnek vonalmát, mint ama osztály egyik tagját, melyet úgy tekint, mint az ő osz

egy rosszul alkalmazott fináncz-rendszabály következtében, gyökere fog kiveszni egy oly iparnak, a melynek a keleti vasut csatlakozásával éppen most nyílnék kedvező piacra a szomszéd Romániában, hol már a Hilbert czég munkáit kedvezően fogadták.

Az ipartörténet kedviért helyén látszik itt megemlítni, hogy Erdélyben Kolozsvárt az első bérkocsit Biasini Gaetano állította fel 1828-ban.

A rugókra épített luxus-kocsikon kívül említést kell tennünk kerekeseink egyszerűbb munkájáról, a gazdasági és közönségesebb szekerekről. Az ilyeneket jobb móddal Kolozsvárt, Szászrégenben, M.-Vásárhelyt készítik, s tagadhatlan, hogy a gazdaságt szekerek használata az intensívebb mezőgazdaság fejlődésével nagyobbodott, ánde még sem oly nagy mérvben, hogy kerekeseinknek elegendő foglalkozást nyujtana, noha a mesterek száma az utóbbi években apadt, a megelvők pedig annyira szegényedtek, hogy csak kevésnek láthatni udvarán szerszámfa-készletet, e nélkül pedig a megrendelések sem veheti hasznát. Általában a szerszámfa beszerzése nehezebb és drágább mint az erdők feltöltése előtt, a mikor a falusiak ingyen jutottak hozzá s képesek voltak olcsón adni. A legutóbbi 10 év alatt ez iparág csak esak a vasut építésekor jött volt fel fénykorra, a mikor a szükséges mennyiségű taligát alig győzték csinálni.

Az 1878-ik év kedvező aratása némi lendületet adott a kerekések üzletének, a mint általában a megrendelések aratás tájékán szoktak történni.

e) Tudományos eszközök és készülékek.

Mindamellett, hogy egyetemünk van s a gyógyszerárak is sok tudományos eszközt és készüléket vesznek igénybe, mindezek fejléről jöttek hozzánk s haladásnak jelezhetjük már azt is, hogy az egyetem mellett egy mechanikus műkodik, a ki mértani, fizikai, láttani és sebészeti eszközöket nem csak árul, de szakértőleg javítani is képes. Ugyan ő állít be magán táviradi vezetékeket s villanyos órákat is. Jelenleg 6 segéddel dolgozik, a mi arra mutat, hogy ily iparágat itt szükség volt. Készítményeit a hazai tanodáknál, de ezenkívül több külföldi egyetemnél is árusítja el. Mesterfogak készítésével két jeles fogorvos foglalkozik, a kik a kamarakerület s általában az erdélyi részek ily irányu szükségletét képesek kielégíteni. Ide számítjuk az órás ipart, a melynek körülünkben 25 képviselője van, a kik azonban a kész órák eladásával s javításával foglalkoznak. Üzletük az idő mostohaaságához képest nem megy rosszul. noha a jobb évek a vasut építése idejében voltak. Az órák használata mindenesetre terjed, mint a civilizáció előhaladásának jele és követelménye. Óráink közt többen vannak, a kik ez iparágban a haladás színvona

tályának ellenségét: de Egremont nemes törekvései, melyeket az e nép ügyéért tesz, megbatják őt, és végre ő is szerelmes lesz bele. Felfedezik, hogy Génard utolsó tagja egy nagy családnak: öröklő egy tekintélyes vagyont, és Egremont Sybille férjévé lesz.

Szemére hányják Disraelinek, hogy könyvének okozatos megoldása elől visszavonult, és valószínűtlen feltetéshez folyamodott a helyett, hogy hősével elvétené az egyszerű munkás leányt. Habár az előszólításági jog szigorú alkalmazása folytán az ifjabb ágak gyakran leszállanak, csakhamar a társadalmi osztályok alantabb lépcsőjére, és ép ez által az idősb ágak kihaltával ismeretlen személyek rögtöni előlékeléséget nyernek, mi nem fogjuk még sem tekintélyül felhozva egy ismert könyvet „A párség regényei”-t, tagadni amaz eszköz valószínűtlenségét, melylyel Disraeli Sybillet férje társadalmi állásához emeli fel. De valószínűbb lett volna-e, hogyha Egremont családjának és a világnak, melyeknek kebelében élt, rangján alóli házassága által kihívó módon jelentkezt volna? Mely tekintély csatlakozott volna ama fellengzőnek tanácsaihoz és ítélleteihez, ki hajlandó volt engedni egy vak szenvedély vonzásának? Nem volt elég hogy Egremont, az ifjú Anglia eszméinek képviselője telve lett legyen nemes lélekkel és lovagias jellemmel azon aristocratiával szemben, mely nemességében és kiváltságaiban dőllyfösködött, kellett, hogy legeszelebb és legtisztábban látó is lett legyen eme társadalom kebelében, melynek számító, okatlan önzését helyteleníti, s melyet más útra akar téríteni.

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

2.

Az ifju Angolország.

— Cuheval Clarigny után. —

(Folytatás.)

III.

Efféle akadályok azonban nem voltak képesek megállítani őt, az elhatározott szellemet, ki eszméinek jövőjében teljes hittel ösgött. Nem csak azóval s társalgás közben kereste azoknak elterjesztését: visszaemlékezett, hogy tolla is van. Mannersj John lord és Miles Monkton költeményeket adott ki; Smythel György, ki annak idejében költő is volt, a lapokba és szemlékbe írt. Disraeli amaz alakhoz fordult, mely rá nézve már megszokott volt, a regényhez, és ebben találta fel vezéreszméinek eszközeit. Nehezen lett volna képes jobb választást tenni. A regény népszerű könyv, mely minden kézben megfordul, bizalmatlanság nélkül figyadtatásra talál, olvasása nem fáradságos s különös figyelmet sem kíván, s könyvnyen kelt fel vitát. Három regényben, melyek egymásután jelentek meg 1844, 45 és 46-ban, Coningsby, Sybille és Tancredé czim alatt, Disraeli különböző mód szerint fejté ki politikai elveit.

Coningsby jelent meg először. Hope Henrynek van ajánlva, kinek lakában íratott. Összes művének általános előszavában e könyv tárgyáról így ír lord Beaconsfield: „A politikai pártok eredetét és jellemét, a nép helyzetét, mely ezek szerint alakult, — az egyháznak kötelemait, mint

lán állnak. Bonczani készítményeket csak az egyetemnél állítanak elő s egy ilyen (az oncsászi barlangban lett barlangi medve csontváza) a tavalyi párisi kiállításon elismerésben részesült.

E rovat alatt állíthatjuk fel azon valóban csekély részt, a melyet a zeneészeti eszközök előállításában két iparosunk által vesztünk. Van ugyanis egy zongora-készítőnk Kolozsvárt és egy orgona-készítő Maros-Vásárhelyt, a maga nemében mindkettő derék tehetség, a mely azonban nélkülözi a kellő munkássági tért és ennek következtében az anyagi sikert. — A zongora-készítő 1875-ben állította elő az első két pianinót, a rá következő évben már hat, aztán nyolcz darabot készített s most úgy fvan beindozva, hogy havonként képes egyet előállítani, ha — szükséges volna, noha készítményei a bécsi gyárosokénál nem drágábbak s minőségére nézve legalább is egyenlők. Mindenesetre elismerésre méltó a buzgóság, a melyet a pianinok előállítása körül fennforgó ezer akadályai szemből kifejtett. A szerkezeten némi lényeges javítást is tett, a melyre kiváltságot váltott.

(Foly. köv.)

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése, nov. 26.

Elnök: bemutatta a gyula-fehérvári cipész-társulatnak Lukács Béla által beadott kérvényét a II. orsz. iparosságok kiválmalmának figyelembe vétele iránt.

Következik a napi rend: a hadsereg és hadi tengerészet létszámának, illetőleg a monarchia két államára nézve meghatározott ujonczjutalék mennyiségének 1889. év végeig való megállapításáról szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása, illetőleg a hátralevő zárszavak megtartása.

Ugron Gábor végteszedében hosszasan foglalkozik a kormánypart szónokainak érveivel. Nem fogadhatja el azok megjegyzését, kik azt mondták, hogy a közönségszereget, mely nincs a házban képviselve, nem helyes a vitába bevonni. Szólt az, hogy a honvédelmi miniszter, ki a törvényjavaslatot benyújtotta, ily képviselőnek tekintendő s a kormányparti szónokok megjegyzése csak akkor alapos, ha azt gondolják, hogy a honvédelmi miniszter jelenléte által az általa képviselt intézmény nincs jól megvédve. (Derűtlenség a szélsőbalon.)

Nem fog a feleskei notarius hibájába esni s nem fogja Jokait komolyan venni, (Derűtlenség) sőt azok, miket Jokai mondott, nem is vehető komolyan. A haladást, melyet Jokai hirdetett, szólt nemcsak nem látja, de visszaesést tapasztal. Az nem vívmány, mit Jokai hangzott, hogy a budai vár erődítményei felhagyottak, hiszen a vár bástyáit már a patkányok is aláásták s ott van csitadella, mely nem védi meg ugyan a várost, dekképes ezt összerombolni. (Helyesítés a szélsőbalon.)

Áttér az előadó beszédére. Ha áll az, amit ő az ellenzék szemére vetett, hogy az ellenzék elvei mellett Ausztria és Magyarország nem egyéb mint egy monarchia diskrecziója, akkor azelőt viszont azt állítja, hogy a jelenlegi hadsereg fenntállása mellett a mi alkotmányosságunk, a mi parlamentünk nem egyéb, mint egy alkotmány és parlament diskrecziója (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon) mert a hatalommal szemben nincs más garancia és biztosíték, mint az erő, igen ám, de a nemzet kezéből hiányzik ezen erő, melyet a hatalommal szemben jogainak s képviselőháza tekintélyének védelmére használhatna. (Helyeslés.)

Azt mondá az előadó, hogy ő örökösen a Deákpartnak se párt politikájának volt híve. Ezen nyilatkozatát szóló elfogadja menségül, a menyiben az előadó azzal azt akarja kifejezni, hogy álláspontja nem saját hibája, hanem öröklött betegség. (Tetezés a szélső bal oldalon.)

Ezután a jobboldal több tagja által kért névszerinti szavazás rendeltetett el. A kérdés az elfogadja-e a ház a törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául?

A szavazás nagy érdeklődés között folyt le. A ház szelfolya van. Az első szavazó volt — W betűt húzták ki — Wahrmann Mór, ki nem-mel szavazott; mi éljenzéssel fogadtatott. Ugyancsak nem-mel szavazott Széll Kálmán. Bittó István s a pártion kivüliek (Péchy Manó gr. kivételével) nem-mel szavaztak:

Az eredmény a következő: 444 igazolt képviselő közül igennel szavazott 205, nem-mel 159 távol volt 80. E szerint a törvényjavaslat 47 szótöbbséggel elfogadtatott s a beadott két határozati javaslat mellőztetett.

Megkezdettvén a törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Apponyi Albert gr. az 1 §-ra nézve módosítványt nyújt be. Utal azon különböző felfogásra, mely a kormány két tagja a honvédelmi miniszter és a miniszterelnök között arra nézve létezik, hogy a parlamentet megilleti-e a kezdeményezés joga a létszám megváltoztatását illetőleg a kikötött időtartam alatti. A honvédelmi miniszter azt állítja, hogy nem illeti meg, a miniszterelnök pedig később azt állítja, hogy megilleti.

Mint hogy ily homály uralkodik a kérdésben nézve, kívánatosnak tartaná, nehogy önkényes magyarasatokra szolgáljon e törvény alkalmul,

ugyanazt, mit a miniszterelnök is elismer, világosan a törvényben kimondani. Ezért a következő szöveget indítványozza: Ezen létszám megváltoztatását az országgyűlés a megállapított 10 évi időszakon kezdeményezheti.

Tisza Kálmán miniszterelnök megjegyzi, hogy midőn tegnap az előadó szavaira hivatkozott, s magáévá tette az ő fejtegetéseit, távolról sem azt értette, hogy magáévá teszi az ellenzék álláspontját a kérdésben. Azért hivatkozott pedig egyszerűen az előadó szavaira, mert nem ismeri az ellenzék azon szokását, hogy ha a kormány-part két tagja más szavakkal mondja el ugyanazt, e között már ellentétet akar kideríteni. Nem fogadja el a módosítványt, mert azt feleslegesnek, sőt veszélyesnek tartja.

Feleslegesnek tartja ezért, mert a parlamentet e jogától senki sem foszthatja meg, a fellet csak az, hogy közösen elintézendő kérdésről levén szó, a két kormány közti egyetértés létesítendő. — De veszélyesnek tartja azért, mert ha egy kétségtelen jog egy külön törvényben külön felemlítetik, ebből az következik, hogy egyéb esetekben a joga a palamentnek nincs meg. Nem fogadja el a módosítványt. (Helyeslés a jobboldalon.)

Szilágyi Dezső Apponyi Albert módosítványát pártolja, melyet szükségessé tesz amamagyarázati módok, melyet a miniszterelnök követ. Felolvassa a honvédelmi miniszter nyilatkozatát, mely szerint a parlamentnek csak közvetett kezdeményezési joga van, a miniszterelnök pedig magáévá tette az előadó felfogását, ki egyenes kezdeményezést vitatott. Kérdi, ha csakugyan ezt akarja a miniszterelnök, miért ellenzi akkor a módosítványt?

Szende Béla honvédelmi miniszter kijelenti, hogy az ő szavainak értelme sem volt más, mint a mit a miniszterelnök mondott.

Molnár Aladár megjegyzi, hogy ha vezsedelmek a parlament iniciatívájának külön kimondása, miért mondatik ki külön a törvényjavaslatban a korona iniciatívája, mely szintén minden esetben megvan. Következtesen ezt is ki kellene hagyni a miniszterelnök okoskodása szerint.

Az előadó és a miniszterelnök felszólalása után a módosítvány elvetetett.

A törvényjavaslat részleteiben is letárgyalatván, következett a jövő évi ujonczjutalékról szóló törvényjavaslat, mellőztetvén Moc s á r y indítvány, hogy e törvényjavaslat csak a jelenlegi letárgyalt törvényjavaslat szentesítése után tárgyalassék.

Thaly Kálmán beszédét, minthogy fél 2 órához közel jár az idő, ho'napra halasztatni kéri.

Ezután az interpellációk terjesztettek elő. Jokai Mór interpellálja az illető minisztereket:

Van-e tudomásuk arról, a mit külföldi hírlapokban olvasunk, hogy magyarországi borkereskedők után svájci piacokra és azoknál azt mesztsebbre is fuchsinával hamisított borok kúldettek nagyobb mennyiségben s azok egészségtelensége keverékük hivatalos bebizonyítása után, a hatóságok által elkoboztatott és kiöntetett, ez a tény a közegtanács rendelete folytán közhírré is tétetett.

Apponyi Albert gr. a következő interpellációt intézi a miniszterelnökhöz:

Minő elveket követ a kormány idegen állampolgári kötelekben álló büntetéseknél és különösen politikai büntetéseknél kiadatására nézve.

KÜLFÖLD.

Gorcsakow hercegről jelentik újabban, hogy egész kancelláriai díszesével és címével nyugalmoba lép; azonkívül kapja egy állami birtok jövedelmét, mely 12,000 rubelre megy. Wolow mint alkancellár fogja vezetni a külügyi hivatalt.

Az orosz diplomatiai testületben kiállításba helyezett változásokról 'szóló hírek még mindig igen tartják magukat. — Igy pl. Orlov Kopenhágában, Uiril Párisban, Ignatiew Rómában és Szoburow Konstantinápolyba fog kinevezettni követnek.

A mi a portát illeti, ez most e pillanatban legalább neki gyűrűzött a reformok végrehajtásának. A tartományokba külön bizottságok küldetnek, melyek tartoznak felügyelni a reformok végrehajtása fölött. Azonban Mahmud Nedim pasa másfelől kijelentette volna, hir szerint, határozottan azt is, hogy a porta nem fogja megvárni a hatalmak semminemű beavatkozását a tartományok főszékhelyén azok kormányzatának menetébe.

A diplomatiai utazások is még mindig napirandén vannak. Lobanoff Bécsbe érkezik s innen megy Olaszországba; a német trónörökös siet Olaszországból haza, Berlinbe, hogy üdvözölhesse a dán királyi párt; Orloff siet Canssaba: az orosz cárnő Olaszországba, hol Lobanoffal találkozand. Gorcsakoff is már elutazott Baden-Badenből, hogy Berlinen át Pétervárra érkezék, hová a cárnő is megjön legközelebb.

Aleko pasa viszont elbucszott a portától, hol a szultán őt jegy Ozmánia-renddel tüntette ki. Eleinte nagy volt Aleko pasa iránt az ingerültség a porta és a szultán köreiben azon mos-

toha sors miatt, melyben a mohamedán elem Kelt-Ruméliában részesül. Ugy látszik, Aleko igen ügyesen és ravaszul viselte magát konstantinápolyi rövid ottléte alatt, hogy nem csak recsillapította ott maga ellen az ingerültséget, sőt még a szultán kiűntetőt kegyét is sikerült magának megnyerni. — Egyébiránt ilyen változandó a portánál minden: a kegyosztás és vesztés mint a politika.

Állítsunk emlékkövet Bolyai Farkasnak!

A kegyelet hiánya egyes embernél mindig az erkölcsi törpesség jele; testületnél és nemzetnél: a hanyatlás bizonyítéka.

Elhunyt jelesünk iránti kegyeletes érzésünk külső kifejezése: a hála és tisztelt önkéntes adója. A halottnak semmi szüksége sincs ugyan bálákn, elismerésünk jelére; de nekünk élőknek „még a sírból is bátorságot, lelkesülést és tanúságot meríteni mindig szükségünk van.”

Igy értjük s még inkább érezzük ezeket, midőn a marosvásárhelyi ref. köztemető egyik jeletlen sírhantja előtt elhaladva, a mellé írtetett ponyik almafa Bolyai Farkas emléket kelti fel lelünkben. . .

Köztudomású dolog, hogy Bolyai Farkas egyike bérczes hazánk szellemileg magasabban kiemelkedő fiainak. Nem tudjuk elhatározni, hogy vajjon a mathesis vagy a költészet mezején hagyott-e maradandóbb nyomokat? Hogy mekkora számtudós volt, arról tanuskodik azon tény, hogy halála után a szomszéd Németországban terjedelmes Bolyai-irodalom keletkezett. Költői érdemeit illetőleg pedig, egyéb apróbb dolgozatain kívül, észnél maradandóbb monumentum az „Öt szomorú játék”, mely ha drámai tekintetben s különösen színpadi hatás dolgában sok kifogás alá esik is: a költői gondolatok és phantasia valóságos kincses bányájának tekinthető.

E jelesünk sírja maig is jeletlen. Mohos feje sem mutatja a drága hamvak nyughelyét. Egy kipusztítható gyümölcsfa az mindössze, a miről Bolyai Farkas sírját fölismerjük.

E körülménynek oka maga a megboldogult. 1855-ben irt haláljelentésében ő maga úgy rendelkezik: „Emlék se legyen: hanem ha valaki egy ponyik almafát ültet a ház eleibe; a gyümölcsét szedőktől vagy róla oltóktól vegye köszönetét! azon három nevezetes almára emlékeztetve, melyekből az első anyánké s a Páris által pokol darabontjává lett földet, a Newtoné az ég csillagai társaságába emelte. Sőt ezen ültetés is elmaradhat: elég az a köztakaró, melyet az anya első gyermekeire az égről a földre vont fellegzsálak közt búkálló nappal szó, s naponta hulló könyvek zölden tartanak. Az alá jönnek rövid idő múlva a most itt maradók is; együtt nyugszunk a kőz Auya kebelén, azt sem irigyelve, a kinek tarkább darab jutott a takaróból.”

De ha meggondoljuk, hogy jelesünk e rendelkezése inkább túlzott szerénységének volt a következménye, vajjon kötelesek vagyunk-e azt szigorúan megtartani? Elszívhatjuk-e, hogy ha sírján a ponyik almafa előbb-utóbb kidől, az utókor hamvainak nyughelyét sem tudja megmutatni? Felhívjuk azért hazánk lelkes ifjúságát, a megboldogultnak még most is élő számos tanítványait, tisztelőit s mindazokat, a kik elhunyt jelesünk iránt kegyelettel viseltetnek: adjon ki-kiki tehetsége szerint, hogy a begyűlendő összegből névszerint megjelölhessük a „Tentamen” és az „Öt szomorú játék” írójának sírját, addig is, míg egy jobb körülmények között élő utókor, tiszteletére érekszobrot emelhet, a mely emlékéhez méltóbban díszítendő működése színhelyének valamelyik piacterét.

Kérjük az adományokat Bihar Sándor tanár tagtársunkhoz juttatni. Az adományok hírlapilag fognak is juttatni.

Az eredményről annak idejében az érdekelt közönséget értesíteni kedves kötelességünknek ismerjük.

Maros-Vásárhelyt, 1879. november 23-án. Az ev. ref. főtanoda Előljárásága által kiküldött bizottság nevében

Dr. Antal László,

főigazgató és biz. elnök.

Demeter Károly,

biz. jegyző.*)

TOLDI SZERELME.

(Elbeszélés tizenkét énekben.)

IRTA:

ARANY JÁNOS.

Quid damna juvat sine causa

bella ciuri?

Tutius est regni perperie pace

frui.

Illosvai jeligeje.

A következőkben közöljük az elbeszélés befejező részét:

De mi Lajos királyt lassan ne kövessük: Gondolat egy szemfeny: Budára mi vessük, Hol Toldit az anyja (hirt kapva levélben)

*) Kérjük az összes hazai lapok t. szerkesztőit e felhívás közlésére.

Várja szegény, s fél hogy meghal örömeben.

Hallja, hogy az udvar készül le Segesdig A király elébe, — de nem indul estig Mert a királynénak árt nappal a hőség: Ha ki reggel indul, egy nap az elsőség.

„Hol van az a Segesd? . . . biz’ utána járok: Nekem is van flam, kit nehezen várok—“ S küldi öreg Benczét tudakolni mindjárt. Bencze haza térvén, azt mondja: „asz’ondják:

Menni Fehérvárnak, le a Balatonnak, Somogyvár felé kell; nem messze van onnat.” „Fogj hát szaporán be!” a mi, nagy csudára, Hamar is megtörtént, úgy kis-ebéd tájra.

Bencze szokott módon hajtana „lebitbe”, De füleit folyást riadás tölti be:

„Hajts, kocsis! nem tied sem ostar, sem a ló—“ Akarva se’ tud most lenni nagyotfalom.

Igy, mire az udvar, ők is odaértek; Nép is a vidékből összegyűlt temérdek; És már a toronybul lefelé kiáltják, Hogy az elődandárt közeledni látták.

Erre királyné, az udvarra-járókkal, Indul ki a gyepre aranyos hintókkal; Maga ült az elsőn s Őrszike málázva, Feketében, mint már leendő apáczá, Ősz érek utána, mint képe királynak, Azután sok hintó, nincs vége sorának; Falusi szekér is mennyi maradt hátra, Ki fiát, ki férjét, ki rokonát várta.

Mikor elnézték az elejét a hadnak, Hát nagy tárogtatók, obajok riadtak, Zászlós kópikától a levegő tarka: Maga a király lesz már ennek a magva. Sárga lován jött is elül a seregben,

Anyja látására szíve nagyot rebben, Oda ugrat mindjárt, kezeit csókolja, Meg az ajkát, meg a csonka kezét ujra.

Azután, hogy Őrszék vele megpillantá, Mosolyogva csipste meg az állát, s mondá: „Be szép vagy ma, te bús rózsája Budának! Mily messze kereslek, s mily közel találsz!”

Dicsőre az anyja hozzá teszi: jó is, A miért eljegyze már a Megváltó is. „De nem addig van a! de nem ám, ha mondom!.. Hanem erről többet majd beszélünk otthon.”

Majd otthon — vagy előbb, szemmel is az úton; Mi lett a beszédéből, akár itt megsugom. Megszeretőd bossznya fejedelem lányát. Neki ajánlák fel szíve adományát. Hosszu időn boldog leve Őrszikkével; Nem is országolt már hirtelen elmével, Hadait sem vitte kalandról-kalandra: A mit észszel győzött, nem ereszté kardra.

Hanem a királyt én bocsátom előre. Elég nekem Toldi a hátralevőre, Kit az édes anyja vigyáz vála szörnyen, Szeme is kapordított és lábbada könnyben.

Annny ezer nép közt tán észre se’ venné, Toldi is utját haza bizvást tenné: De alatta Pajkó nyert egyszer, tombol, Vissza ösmerős hang nyihogott egy hámbol.

Arra tekint Miklós, — hogy ugrat is arra, Elhiszi azt bárki az első szavamra: Vele Anikó is, Bencze is, — a vendég Arzi csupán hátul, hogy ő idegen még.

Ott hamar az egymás nyakába hogy’ estek, Arról ugyan képtén hiába festek; Se’ hogy szöhoz jutni nem bírtak a szótul. Mint szük edényszájon víz ha igen tudul.

(Vége köv.)

Irodalom és művészet.

Magyar tudományos akadémia

Oly tudós fölött mondott nov. 24-én az akadémia Lónyai Menyhért gr. elnöklete alatt tartott összes ülésen emlékebeszédet Than Károly, ki önérejből, szilárd akaratul, szakítva ama pályával, melyre őt kora ifju korában utalta, a legelső francia természet tudósok közé küzdte fel magát. Ez Regnault Henrik Viktor, a kinek pályájáról (Regnault akadémiai tagja volt) Than igen sikerült beszédében emlékezett meg.

Az éljenzéssel fogadott emlékebeszéd után folyó ügyek következtek.

Lónay Menyhért gr. elnök bejelenté, hogy a Széchenyi-szobor bizottság befejezte tanácskozásait és működése eredményét 23-án bemutatta az igazgató tanácsnak, mely a költségvetést elfogadta. A szobor leleplezése alkalmával közrebocsátandó monográfia megírására Szász Károly vállalkozott. Elnök felszólította továbbá az osztályokat, hogy terjesszék elő 1880-iki költségvetési javaslatukat.

Fra knó i Vilmos titkár többapró ügy bejelentése után felolvassa gr. Széchenyi Bélának legújabb Szining Fu-ban (Kanszu tartomány.) 1879. aug. 10-én kelt levelét.

Ezután felolvastatott Haynald Lajos bíbornok-érsek levele, melyben jelenti, hogy Franciaországban utaztában Rondère Kázmér híres francia tudós egyik kitűnő művét általa megküldi az akadémiaának. Haynald a levélben kéri az akadémiát, hogy Rondèrenek küldene viszonzásul valami botanikai művet. Az akadémia Kalchbrenner két gombásziati művét akarja küldeni, de Haynald ama megjegyzésére, hogy hátha ez már meg van neki és hogy előbb ő ez iránt kérdést fog intézni Rondèrehez, az ügy függőben marad.

Ormos Zsigmond, Dél-Magyarországnak az anyaházához történt visszaszolgáltatásának emlékére veretett ezüst érmet küldi be. Végre titkár bemutatja az időközben beérkezett nyomtatványokat. Ezzel az ülés véget ért.

Nemzeti színház.

(A Csók, Ramazetter Jolánal.)

Dóczy Lajos szép vigjátéka tegnapelőtt, szerdán, szépszámu közönséget vonzott a színházba; ez a nagy érdeklődés azonban mégis inkább a Ramazetter Jolán k. a. érdeme volt. Marittáját a legnagyobb kíváncsisággal várta a közönség.

E várakozás egy kissé csalódott ugyan, s mennyiben Ramazetter kisasszonytól többet remélt, de kevesebbet kapott, mint a mennyire az eddigi sikerek feljogosították.

Ramazetter Jolán k. a., úgy látszik, egészen más felfogással van a szerepről, mint a melánálunk már traditionalissá lőa s mely szerintünk is helyesebb, mint a Ramazetter kisasszonyé.

Maritta pajzán, életvidor lányka ugyan, kinek azavaiban és tetteiben sok van a nagyvilági coquetterie-ből, de azért lényegileg egész alakján bizonyos eszménység és a nőies szendesség határ talán bája ömlik el.

Nős, Ramazetter k. a. felfogása, úgy látszik, eltér csaknem egészen a felfogástól: az a Marittája nem volt a pajzánul naiv pórleány, hanem inkább a pórleánynak öltözött nagyvilági hölgy, kinek föltett célja: mindenkit megigézní, a kit akar; a ki nem annyira a vele született nőies tetszelgésről és csábáról fogva bájos, leigéző, hanem a ki öntudatosan ingerkedő és kacér.

Mindakét felfogásnak megvannak a maga argumentumai, de a mi traditionalis felfogásunk indokoltabb.

Nincs terünk, e nézetet részletesebben kifejteni; de már ezzel is jeleztük azt, a mit mondani akartunk.

Igaz, a szerep szövege némileg elleve szót annak, hogy Marittát naiv szerepnek tekintett. De ebben, szerintünk, a költő is egy kissé félre lépett s némileg ellentétbe jött vigjátéka alap eszméjével, midőn Marittának jellemébe olyan totteket és szavakat vegyített, melyek nem lehetnek, a mi felfogásunk szerint, azzal harmóniában.

Ramazetter Jolán felfogásából következett aztán az, hogy játéka nem volt olyan könnyű, hogy ne mondjuk: légiés, alakítása olyan lanyósan gyöngőd és gyermekded, mint ahogy e szerep személyesítőjétől meg szoktuk várni. Járása-kelése nem volt elég pajzánul könnyed, csintalanokdásai nem eléggé önfelédelt gyermekek; declamációjá pedig túlerősen színezett, emphaticus volt.

Részletekbe nem bocsátkozhatunk. De nem is szükséges. Elég egy példa.

A híres csók-definitió e szerep legnagyobb gyöngye.

Ramazetter Jolán kisasszonytól e gyöngy nem volt egészen valódi, legalább nem kelti gyöngy. E momentumban nem annyira a szereplő leánya 16 éves ábrándja és eszményi önfelédtsége nyert kifejezést, — pedig ennek kell ott életet adni, — mint inkább egy szónok meggyőződése és rábeszélő tehetősége, kinek inteniője hallgatóját meggyőzni, elbájosni, meghódítani, elbájosni.

S miért volt ez? Azért mert R. k. a. sokkal színezettebb, emelkedetebb pathoszt alkalmazott itt declamációjában, mint amennyi szerintünk helyén lett volna. — Szónokolt, de nem ábrándozott.

De azért hatott úgy is. Igy is elragadta nemcsak a szerelemittas királyt, hanem a közönséget is. S általában elteintve felfogásától, Ramazetter k. a. egész játéka, ábrázolása nagy szavalása az ő álláspontjából ezután is épen oly szép, mint hatásos volt; hogy aztán egy kissé igen sok volt benne az elegancia is, de kevesebb a költészet és igazság: az egyes egyedül felfogása rovására esik.

Még két hibájára kell a kisasszonyt figyeleztetnünk. Az egyiket már említettük: járdának sajátosságossága. Higye el: nincs benne semmi szép, semmi kecses, de sőt a könnyedség bárányára van. Nem lehetne azokat a piczi lábakat egy kissé engedelmességre szoktatni?

A másik hiba: R. k. a. gyakran és föltűnően vesz mindegyre lélekzetet beszéd közben, a mi beszédjét bizonyos utóhangokkal csallangoztat föl s épen úgy hátrányára van a kiejtés szépségének, mint a zongora hangjainak utórezgésének.

Egyébiránt: ismételjünk, leszámítva a kifogásokat, R. J. k. a. mai játékával is csak elismerést érdemel. Főképen azért, mert Maritta, úgy látszik, kívül esik, egyéniségénél, hangja regiszterénél és hajlamainál fogva, a k. a. szerepkörén: s mégis mindegyre zajos tapskora tudta a közönséget ragadni, sőt a csók-definitió után nyílt jelenetben ismételve zajosan kihívták.

Az egész előadás nem tartozott a legszencesebbek közé.

Kéler Ilona (a királyné) legszebb jelenetét elvesztette hirtelen rosszullete miatt. Amit azonban addig (a III. felvonásig) produkált, igen szép volt: magatartása és megjelenése nőiesen királynői és méltóságteljes, szavallása tele az érelem melegségével. Kár, hogy szerepének legszebb részét nem élvezhették, miután — mint tegnap már jeleztük — a k. a. rosszullete miatt a III. felvonás közepén az előadást abba kelle hagyni.

Angela Békeesi I. kisasszonynak egyik legjobb szerepe; ma is az volt.

Gyenes (Adolár) már ma ismét helyén volt, egyike a legjobb Adolároknak a kolozsvári szinpadon. Játéka egyszerűen izletes, mesterkéletlen, magatartása kevésbé merev, szavallása pedig kevésbé rideg mint mások.

Gabányinak Sobrinus jó alakítása; azonban kenetes hypochrisis és jesuitismus kevesebb volt, mint amennyit óhajtanánk ezekben. Akkor comicusabb és igazabb.

Szombathelyi (király) és Demidor (Carlo) az est leggyöngyösebb szereplői voltak. Szombathelyi királyában több volt az édeskes, mint akár a szerelmes epekedése, akár a király méltósága; Demidor meg egy pityergő ficzók produkált, egy szerelmes és szeretetreméltó paraszt ifjú helyett. Helyesebb lett volna, ha ő vállalkozik Severre, Carlót pedig Németh adja, kiben sok donum van az ilyfajta alakokra.

NAPI HIREK

Kolozsvár, 1879. nov. 28.

— **A színházban** tegnap egy francia udjóság: „Én” került színi előszór. A vigjáték alapeszméje nagyon szerencsés választás s a kivitelben is elég ügyes a francia szerző. Guoyja metzsz ós neveltető, jellemzése életbű és dialogjai épen oly szellemesek és élénkek, mint a jelenete fölött. Az előadás élénkebb is lehetett volna, de premiárenak így is kielégítő jó volt. A szereplők közül Békessi Irma, Boér Hermin, kisasszonyokat, Szentgyörgyit, Gabányit és Bokodit említjük föl kiváló elismeréssel. A darab megérdemli, hogy repertoire-on maradjon.

— **Maywald** altábornagy ur ó exoja a besztercei, m. vásárhelyi és gy. fehérvári hadosztályok felülvizsgálata céljából tett körutjából tegnap visszaérkezett Kolozsvárra.

— **Arany János** a nemzet nagy költője örömmel ünnepelt tegnapelőtt népének, midőn azt halhatatlan költeményeiből egy egész nagy kötetet lepte meg. Valódi meglepetés ez, s oly váratlan és örömdetes, hogy szinte szokunk kell a gondolatához, hogy irodalmunk egyszerűen roppant kincsel gazdagodott. A Toldy—trilógiának második része, „Toldy szerelme” cím alatt tegnapelőtt este kinyomtatva készen betérjesztetett a Kisfaludy-társaság elé, ugyanakkor egyszersmind könyvtári forgalomba bocsátatott. — A kinyomtatásról, és egyáltalán a könyv elkészültéről kevés beavatottak bírtak tudomással s csak tegnapelőtt délután kezdett annak hirteljedni a városban. Az akadémia kis terme, hol a Kisfaludy-társaság üléseit tartja, a zsufolóság megtelt közönséggel; s mindenki visszafójtott lélekzettel hallgatta a bejelentést s a könyvből felolvasott részeket. Mai számunkban egy kis mutatványt közlünk a jeles műből. — A könyv 12 énekből áll, közel 400 lapra terjed, s ára 2 forint 50 kr. A kiadás magának a szerzőnek tulajdona. A nagyfontosságú irodalmi esemény híre villámgyorsasággal terjedt el az ülés után, s valódi lelkesedést keltett a fővárosban. Az ifjuság közt, mint a lapok ártesitene, néhány fiatal író kezdeményezésére folytán mozgalom indult meg, melynek célja a nagy költő számára a könyvének megjelenése alkalmából arany babérok szorút készíttetni. A Kisfaludy-társaság, mint elhatározta, hogy az ülés után testületileg tiszteleg Arany Jánosnál. A zárt ülésben azonban előlítottak a testületileg való megjelenéstől, attól tartván, hogy a hála és ragaszkodás ily nyilvánulása alkalmatlan lehet a költőnek. Az eredeti terv tehát megváltozott s egy küldöttséget alakítottak Greguss Ágost vezérletre alatt Lukács Móricz, Szász Károly, Tárkányi Béla és Beöthy Zsolt tagokból, kik ülés után azonnal fölkeresték, a „Toldy Szerelme” költőjét. Greguss üdvözlétre, melyben megköszöné a társaság s az irodalom nevében, hogy a Toldy trilogia középső része, mely eddig „Dallás Idők” címe alatt töredék vala, s félni lehetett, hogy az is marad, elkészült, azt bemutatni, utjára indítani. Arany megalotlan köszönte meg a társaság jóakarátát, melylyel Toldyját fogadták, kérte a küldötteket, hogy melyet becsét ne ama mutatványból ítéljék meg, melyet Gyulai fololvasott, óhajja, ugymond, hogy az öröm, melylyel a művet fogadták, jogosult legyen s a „Toldy szerelme” igazolja azt, hogy ne mondassák, vajha töredéknek maradt volna.

— **Bónis Sámuel** özvegyéhez Ghycoz Kálmán a következő résztvevő levelet intézte: Méltóságos asszony! Mély fájdalommal értesültem Méltóságod bold. férjének gyászos haláláról. A boldogult azoknak egyike volt, a kiket a mióta vele sok év előtt megismerkedni szerencsém volt, leginkább becsültem, tiszteltem az életben. Szépeltelen jelleme, őszintén hazafisága, éles ítélő tehetsége, nagy bátorsága a veszályok idején, tántoríthatatlan igazságszeretete s ennek megértése miatti felhevülésében is kitűnő jósága szívének s ritka képessége a köztanácskozásokban feligazított kedélyek kitörésének mérséklésében és szabad legyen azt is megemlítenem, a jó indulat is, melyet a boldogult sok alkalommal tanusított irántam, felejtethetetlen lesznek előttem mindaddig, míg engemet is az örök nyugalom helyére utána szólít isten akarata. Méltóságodat vesztésének

nagyságában vigasztalni képes nem vagyok, egyedül fájdalommal részvételem súlyos szenvedésében kívántam kifejezni jelen soraimban; a Méltóságodat csak gyermekeimnek, unokáimnak jóléte, boldogsága vigasztalhatják, s a köztisztelt, mely boldog férjének nevét mindig környezni fogja a nemzet emlékezetében. Fogadja méltóságod ez alkalommal is kitűnő tiszteltem nyilvánítását, melylyel vagyok Méltóságodnak Kis-Igmánd, nov. 24-én 1879. alázatos szolgálja Ghycoz Kálmán. Felemlíti még az „Ell.”, hogy részvétet kifejező sürgönyök érkeztek Ferenczy Ida kisasszonytól Gödöllőről, s volt szabócsi főispán Vay Ádám grófól és nejeitől. Az utóbbiok zövege ez: „Szabócs nagy fia egykor vezető mesterem sirjánál leborulok. — Fogadja Méltóságod fájdalmában, melyben annyian osztozunk, mélyen érzett részvétünk kifejezését. Vay Ádám és neje.

— **Beszéljünk igazat.** A „M. Polgár” tegnapi számában azt írja, hogy Pálmai Ilka asszony távozni akar a kolozsvári színházról, mivel Molnár intézkedései miatt nem jut elég tere. A közönség tudja már, hogy mennyit adjon a „M. Polgár” hireire, e kívül tapasztalhatja is, hogy nincs Igaza a „M. Polgár” ez újabb meséjének, mert látja a műsört, az illető művész szereplését, de a gyöngébbak és azok kedvéért, kik kevesebbet járnak színházba, megemlíti, hogy Pálmai I. asszony is van elengedő tere, mert ma a Cornevillet énekl, vasárnap a „Háromszéki lányok” kellett volna föllepnie, rá hétfőn dec. 1-én Boccaccio kellett volna játszania, melynek betanítására (a prózát) a művezetőt fölkerde. Pálmai assz. tegnapelőtt ismét arra kérte a művezetőt, hogy Boccacciót hagyja későbbre, mikor Budapestről visszatér, ezt a kérelmet is teljesítette, hogy legyen tere, a rég nem adott „Angot” tűzte ki Boccaccio napjára, ekkor meg arra kérte, hogy vasárnap ne játszsassa, mert két nap egymásután terhére van, méltányolta ezt is és a „Háromszéki lányokat” későbbre tette, e helyett Violát tűzte ki, holott más népszimű is mehetett volna Pálmai nélkül, melyben nem mint Violában, énekesnői szerep is van, de nem akarta alkalmat sem adni arra az elkoptatott nádpáripán való lovalgásra, hogy Pálmai mellőzi másokért! Valóban egész 6 hó alatt egyedül Pálmai iránt való tekintet zavarta a másor készítését, hallatlan furcsaság, hogy mégis Pálmai volna mellőzni! Hanem a „Magyar Polgár” sehogys sem lehet rászoktatni, hogy beszéljen igazat.

— **Szabó Károly** vérebajtótól a következő sorokat vettük: Tekintetes Szerkesztő ur! A „Kelet” című becses lapja 270-ik számában a képviselőtestületi választást érdeklő utóhangok tudomásomra jutottak, engedjen rövid szavakban — az ismert jogegyenlőség elvével fogva — az obscuritást leleplezhetnem, s azt végeredményében a közvéleménynek és ha az 1870-ik XL-ik t. cz. érvényben áll, az egyes ténykedések felett örködő igazságszolgáltatás idelele alá bocsátatni. A közölt cikkek, mint minden casus már a második ember szájában nagyított s író tollából már neveltségessé is válván, előttem bihetetlené lett, még pedig azért, mert én f. november 26-án megartott választás ellen benyújtott ellenmondásomban egy hajszálnál sem követtem el többet, mint azt: hogy egy oly választás, mely szerény jogok sértésével vitetik keresztül, semmilyes jogok nyilváníthatassák, még pedig azért, mert a nekem adott szavazatok is a választási előleges operatiókban kijelöltre estek, márpedig jogom megsértésével magának a bírmányire érdemeket szerzett s általam sem vitatható tanár ur vagy bárki más sem nyerhet előnyöket: ez constatált igazság, felül esik minden mestersegsen, legyen az tanári vagy végrehajtói. — Közleményező, állításom valótalansága esetében is azt hiszem vélelemre jogot ad legalább nekem, hogy autonóm törvényozók keretében illően a nekem adott szavazatok levonásával a választás oly polgártársamnak javára dőlhet el, ki városunknak a historiai emlékekkel nem kedveskedik is, de saját sebeinkre több balszámot nyújt, mert az én obscurus emberi felfogásom szerint azon önkormányzatra utalt várost ismertem és ismerem, boldog, virágzó és nem elnyomottak, hol közügyeink gyámolául birtokos városi polgárok diszlenek, ők képesek Obscurus övéiknek sorsát a 33% községi terhek stb. mérséklésével eifürhetőbbé tenni, nem pedig az obviusok, sem nem azon városi polgárok, kik a biblia és archivumokból merítik jövő sorsuk boldog- vagy boldogtalanságát, jut azonban mindenkinek egy ösvény, melyen haladva a hazának szolgálatára s ez által hasznára is lehet. — Ezekből látható, miszerint reclamatióm nem követeli a képviselői állást, sőt éppen ellenkezőleg meggyaláztatásom declarálja azon egyéniség székét, mely a választási törvényekkel homlokegyenest összeütköző obstinativ fogások felhasználásával nyeretik meg; ebben szempontotul t. szerkesztő ur minden sérelmem, melyért elégtelt nem e lap hasábjá, hanem a kormányzó hatalom nyújt. A cikkekben közölt többi inautenticus szóhalmazok, nem a szönyegen forgó ügyre vonatkozóknak lévén, csak annyit megjegyzéssel ereszttem szélnek, hogy a végrehajtó is oly decretummal és minősítvényvel végzi kötelességét, mint a tanár tanítói mesterességét. Szolgája, Szabó Károly.

— **A magyar** általános biztosító társaság mai hirdetését s ezzel kapcsolatban a folyó hó 26-án közzé tett igazgatói értesítést ajánljuk a t. cz. gazdákönoség figyelmébe.

— **A circumspetus szászok.** N-Szeben városa feltűnően becses ajándékkal lepte meg a katonai kincstárt, a mi tekintve a szászok hagyományos fukarságát, még magát a közös hadserget is meglepte, pedig ez a szászok részéről már régibb időkől fogva ritka előzőkenységhez szokott. Van ugyanis Nagy-Szeben érdemes városának a belvárosban egy óriási kaszárnyája, a hová egy ezred kényelmesen elfér, e hatalmas épület hálából a közös-haderseregnek Szeben városa iránt oly gyakorta tanusított jóindulatáért jobb időkre emlékeztető nemes nagylelkűséggel úgy a mint van, a mily széles és hosszú, magass és nagy, ingyen és tehermentesen a katonai kincstárnak ajándékozta. És minő durva hálátlanság, a katonai kincstár e nagyszerű ajándékot úgy a mint volt, visszautasította. A hálátlan tiszturak aként elmékedtek, hogy kaszárnyát úgy is tartozik adni nekik a város, s nem bolondok, hogy azt az óriási költséget, a melyet Szeben érdemes városa a mindenfelől roskadozó, omladozó falak renoválására évenként kiadni kénytelen, a körültekintő szász atyafiak nyakáról a kincstár nyakába akassza.

— **Meghívó** A kolozsvári orvos-természet-tudományi társulat 1879 nov. 30-án vasárnap d. e. 11 órakor tartandó orvosi szak-ülésére. Ülés-hely: Egyetemi épület. II. emelet kör és gyógy-szertani intézet. Tárnyak: G. C. H. Manó: Az aszeptikus eljárás alkalmazása a szülészetben Szakülés végével az orvosi szaknak rendkívüli közgyűlése leend melyen a városunkból eltávozott két választmányi tag helyébe két pótválasztmányi tag választandó. Hőgyes Endre, titkár.

— **Egy síremlék.** Emlékezní fog az érdemes közönség azon felhívásra, melyet elhunyt jeles theologus társunk Szabó Sándor síremlékére való gyűjtés érdekében tettem volt. Miután az adakozók nemesszivőségéről volt alkalmunk meggyőződni s miután a síremlék megvéve s rendeltetése helyére van szállítva; kötelességemnek tartom magam s pályatársaim nevében a nemesszivű adakozóknak köszönetet nyilvánítani s egyszersmind adományait hirlapilag nyugtázni. — N.-Enyedben adakoztak a következők: tanár Székely Ferencz 50 kr, tanár Décsi Károly 50 kr, tanár Nagy Lajos 1 frt, tanár Garda József 50 kr, tanár Makkai Domokos 1 frt, tanár Herepei Károly 1 frt, tanár Elek Károly 1 frt, tanár Keresztos József 1 frt, tanár Mihályi Károly 1 frt, tanár dr. Kovács Ödön 1 frt, tanár Lőte Lajos 50 kr, tanár Hagedűs János 1 frt, tiszt. dr. Bartok György 1 frt, tiszt. Szilágyi Farkas 1 frt, segéd tanár Vincze Dániel 1 frt, zenetanár Zaida János 50 kr, dr. Boros Gábor 50 kr, tanárjelölt Fogarasi Albert 50 kr, kórházi gondnok Kis Károly 1 frt, Varró László 50 kr, köztanító Köblös István 60 kr, közt: Kosa Károly 60 kr, közt: Vinczi Domokos 50 kr, közt: Orbán Gábor 1 frt, közt: Bartha Zsigmond 50 kr, közt: Bartalus János 1 frt, Vén Mihály IV. theologus 2 frt, Bojor Géza IV. th. 2 frt 20 kr, Losonczy József IV. th. 1 frt, Ferencz Károly IV. th. 1 frt, Jancsó Lajos IV. th. 1 frt, Pataky Lajos IV. th. 1 frt, Bornemiza Károly IV. th. 1 frt, Benedek Lajos IV. th. 50 kr, Lengyel István IV. th. 50 kr, Fülöp Gyula IV. th. 30 kr, Balla Károly IV. th. 20 kr, Benke Ferencz III. th. 2 frt, Dioszegi Mór th. III. 2 frt; Berde Sándor III. th. 1 frt, Balázs József III. th. 1 frt, Tóth Pál III. th. 1 frt, Dioszegi Miklós III. th. 1 frt, Kövendi Kálmán III. th. 4 frt, Bartha János III. th. 1 frt 40 kr, Csulak Zsigmond III. th. 1 frt, Gaal Gergely III. th. 50 kr, Varga Gyula III. th. 50 kr, Veress Sándor III. th. 50 kr, Thamo Gyula III. th. 50 kr, Barabási Lajos III. th. 50 kr, Bécsi Miklós III. th. 50 kr, Havadtói Mihály II. th. 1 frt, Barabás Miklós II. th. 1 frt, Várhelyi Lőrincz II. th. 40 kr, Rákossy Lajos II. th. 50 kr, Tamó Gyula II. th. 50 kr, Ferenczi Endre II. th. 30 kr, Székely Sándor II. th. 20 kr, Mátyás János II. th. 20 kr, Tóth Kálmán II. th. 30 kr, Derzi Lőrincz I. th. 50 kr, Bartha Dezső I. th. 50 kr, Putnoki Lajos I. th. 50 kr, Menyért Elek I. th. 50 kr, Nagy József I. th. 50 kr, Albert Miklós I. th. 40 kr, Kali József I. th. 50 kr, Pataky Dénes I. th. 50 kr, Beke Ráfiel I. th. 30 kr, Barabás György I. th. 30 kr, Kalló András I. th. 30 kr, Józsa Károly I. th. 46 kr, Bodor János II. ph. 1 frt, Turi Akós II. ph. 1 frt, Brassai Károly II. ph. 50 kr, Vajna István II. ph. 50 kr, Pávai V. Elek II. ph. 3 frt, Kovács József II. ph. 1 frt, Jenei Elek II. ph. 60 kr, Bartok Dénes II. ph. 50 kr, Nagy Ödön II. ph. 50 kr, Simon Mihály II. ph. 20 kr, Csekme Ferencz II. ph. 20 kr, Csejdi Gábor II. ph. 50 kr, Várhelyi Boldizsár II. ph. 50 kr, Ferenczi Samu II. ph. 30 kr, Hadady Gyula II. ph. 30 kr, Bodor Zsigmond I. ph. 1 frt, Szilveszter Albert I. ph. 50 kr, Székely Tóthlóm I. ph. 50 kr, Gódrí Ferencz I. ph. 50 kr, Cirmai Adolf I. ph. 40 kr, Péter Antal I. ph. 30 kr, Márk Zuárd I. ph. 40 kr, Finna János I. ph. 50 kr, Garda Dezső I. ph. 50 kr, Jakab Károly I. ph. 20 kr, B. Spelényi Árpád 2 frt. Az alsóbb osztályosok között gyűlt 8 frt, Kolozsvárt a Batory Béla ur ivén 10 frt. Veres Zoltán orv. nov. 1 frt. Székely-Udvarehlyt Teleky József ur ivén: 3 frt 86 kr, Szászvárosról Kis Károly közt. 1 frt, M.-Csaszvárdól Bágyi Ferencz 1 frt, Lukács János áll. t. 1 frt, Pávai V. József, mint a néhainak tanítványa 5 frt. M.-Ujvárról, Pásztor Gyula 1

frt. Bethlenből Csernátony Sámuel 1 frt, P.-Kamarásról: Tóth Sámuel 1 frt, Nemes Árpád IV. theologus 2 frt. — Fogadják a nemesszivű adakozók legbálsabb köszönetünket. — N.-Enyed, 1879. nov. 25-én. Nemes Árpád, IV. theologus, mint az ifjuság megbízottja.

— **Hirdetmény.** A nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi miniszterium folyó hó 15-én 29194 szám alatt kelt magas határozata folytán a radna-naszódi, eddig nyáron naponkénti és télen hetenként négyszeri küldönczoképostájátár folyó évi dec. 1-étől kezdve naponkénti szaporítottatik illetőleg a jelzett naptól kezdve ezantul egész éven át naponként fog közzekedtetni. A menetrend a következő: Indulás Naszód-Radnáról reggeli 4 ó. Indulás Naszód-Szt.-Györgyről regg. 5 ó. 45 p. Érkezés Naszódra d. e. 9 ó. 30 p. Indulás Naszódról vissza d. e. 11 ó. Indulás N.-Szt.-Györgyről d. u. 2 ó. 50 p. Érkezés N.-Radnára d. u. 4. ó. 30 p. Mi ezannel közhírré tétetik. N.-Szeben 1879. nov. 25. A m. kir. postaigazgató, Follárt.

— **Eugenia** Madridban. Franciaország excsaszáránja Eugenia, anyjának Montijo grófné halálát a madridi pályaudvarban tudta meg Alfonz királytól, ki Asturia kerzégével várt reá az indóházban. Rögton anyja lakhelyére akart utazni, s alig birhaták rá, hogy előbb Alba hercege palotájában kipihenje magát. Madrid lakosága tisztelettel és részvéttel van a gyászoló excsaszárné iránt, több ezren jegyezték már föl neveiket a palotában kitett látogatók könyvébe. Montijo grófné e hó 24-én temeték el 88 éves korában. Eugenia néhány napig Madridban maradt.

— **A mit a Duna partra vet.** Tass közönségben, a Duna partján, Szadai István molnár egy női holttestet talált. 18—20 éves szép, széke leány teste ez, mely mintegy 5—6 napja lehetett a vízben, s elegáns ruhája rendes állásáról azt lehet következtetni, hogy magát a vízbe. Ruháiból egy-egy [darabot, hajából egy fűtőt, s a nála talált mellőt eltekít Pestmegye levéltárába, a hol az érdeklődők megtekinthetik.

— **Az első kocsi** Montenegróban. Mint a G'asz Orugoreza nevű montenegrói hivatalos lap beszéli, e hó 13-án került az első kocsi Cetinjebe. Az a kocsi az, melyet Miklos fejedelemnek az osztrák császár ajándékozott, s mely eddig Kattaróban vesztegelt, mivel a Nyegustól Cetinégé vivő uton mindez ideig nem lehetett szállítani. „A mióta sziklahegyek állanak, jegyzi meg az említett lap, még eddig aligha láttak kocsit ezen a vidéken.” A négykereű csoda különben nem kis bámulatot keltett a montenegrói fővárosban, s fiatalja-öregje összerőffent annak megtekintésére.

UTOLSÓ HIREK.

Berlin, nov. 26 A tárgyalások Ausztia és Németország közt a kereskedelmi szerződésre, valamint a legkedvezményezőbb szerződés megbozabbítására nézve egyelőre eredménytelenek maradtak. Az osztrák biztosok ma d. u. utaznak el, új utasítások vétele végett és két hét múlva a tárgyalások újra felvándók. De kevés remény van sikerre. A német kormány még addig a mellett marad, hogy a szabad nyers vászon bevitelle az a vasuti kocsik lefoglalásának tilalma jan. elsején szűnjön meg és az eddigi intézkedések meghosszabbítását még kevésbé htre sem akarta megengedni. Ugy látszik tehát, hogy a végleges tarifaszereződés helyreállítását szerződésenküli állapot fog uralkodni. De még a véglegességre sem igen kedvezők a kilátások, mivel mindaddig német részről minden concessió az agrárius vámokra nézve megtagadtatik.

Konstantinápoly, nov. 26. [A „Polit. Corr.” jelenti: Moukhtar pasa parancsot kapott, hogy 20 zászlóaljjal induljon Gusinjebe és a makranczos árnaták főkentartása mellett foganatosítsa Gusinje átadását Montenegrónak. Baker pasa nov. 29-én utazik Aleppóba.

Brüsszel nov. 26. A balpártgyűlésében viharos viták folytak, melyben Frère Orbán a bizalmi kérdést felvette és Janson ellenében azt állította, hogy a vatikánál hitelesített belga képviselő visszahívása a jelen körülmények közt a becsülettel nem egyeznők meg, mire a többség a kabinet politikáját helyeselte.

Madrid, nov. 26. A király kétezer napon-ta tesz látogatást El-Pardoban, hol a főhercegné társaságában ebédel. A szenátus és a kortesek küldöttségei ma fejezték ki szerenese kívánataikat a királyi arának. Holnap Reiner főhercege fogadja a küldöttségek fejeit. Baylen herceg decz. 4-én, a francia nagykövét decz. 6-án fog bálí ünnepélyt adni.

London, nov. 26. Suwaloff gr. nem mint tervezte volt Oroszországba, hanem Olaszországba utazik. A szultán Baker ügyének végleges elintézésében ismét nehézségeket támaszt. Layard utasítását parancsolóan hangzanak.

„KELET” magán távirata.

Feladott Budapestén nov. 28. 1 ó. — p. éjjel. Érkezett Kolozsvárra nov. 28. 1 ó. 10. p. éjjel.

Az országgyűlés a magyar delegáció tagjait hétfőn választja meg.

Miletics kegyelmet kapott.

CSARNOK.

Különfélék.

Az emberi agy súlyossága egy tudós meghatározása szerint.

(Folytatás.)

Hogy összehasonlítsai pontot nyerhessenek, aránylagot vontak minden megmért állat teste, és azon agyrészek nehézsége között, melyeket koponyája tartalmaz; azután egyik állat nehézségéből nyert eredményt egybe hasonlították a másikkal.

Ily módon járt el Parchappe az örültek gyógykezelője, s kutatásai végeredménye az lett, hogy az előny mindig az ember részén marad, mi nem éppen egészen bebizonyítható.

Reánk, emberekre nézve ugy találtatott, hogy közép számításbñ a test nehézsége harmincz, harminczkét, harminczöt, egész harmincz hatszortáig haladja meg az agyvelőét.

Távíratí tudósítás

a budapesti ártórszde hivatalos árjegyzetéről nov. 27-ről.

Gabona	Faj	Ára 100 klg. tól	
		frt kr	frt kr
Buza	bánsági tiszavidéki pestvidéki fehérmegyei bácskai	13 70	14 05
		13 95	14 30
		13 95	14 30
Rozs	magyar	9 75	8 90
Árpa	takarmány maláta	7 20	7 60
	magyar	7 90	10 50
Zab	magyar	7 20	7 45
Tengeri	bánsági másnemű	7 70	7 75
		7 65	7 70
Repeze	káposzta bánsági	—	—
	magyar	7 75	8 —
Szokvány (Usame)	buza tavaszra szállítandó	14 75	15 10
	Szept.—Oktre szállítan.	—	—
	rozsa tavaszra szállítandó	—	—
	teng. májusra—junira szállít.	8 80	8 85
Szesz (ny.)	káposzta Aug. Szept. száll.	—	—
	bánsági Jul. Aug. szállít.	—	—
	100 liter százalékként.	34 1/2	35 1/2

HIVATALOS

ÁRFOLYAMOK

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1879. november 27.

Magyar aranyjárdék	95.15
Magyar vasuti kölcsön	113.25
Magyar kol. vas. államköt., I. kibocsátás	74.—
Magyar kol. vas. államköt., II. kibocsátás	85.25
Magyar kol. vasuti államköt., 1876. évi	76.75
Magyar nyeresemény-sorsjegy-kölcsön	106.25
Magyar szőlődezsma váltási kötvény	88.50
Magyar földterhermentesítési kötvény	88.50
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	86.25
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény	87.50
Temes-bánati földterherm. kötv. záradékkal	84.25
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	84.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötv.	—
Osztrák járadék papírban	68.35
Osztrák járadék exstiben	70.80
Osztrák járadék aranyban	8.41
1860-iki államsorsjegyek	128.25
Osztrák-magyar bankrészvény	838.—
Osztrák hitelintézet-részvény	256.75
Magyar hitelbank-részvény	275.50
East	—
Cs. és kir. arany	5.52
20 frankos arany	9.30
Német birodalmi márká	57.65
London (3 havi váltókért)	116.65

PLANQUETTE

kedvelt operettje

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet

53-ik szám.

Kolozsvárt, pénteken, 1879. nov. 28.

Corneville harangok.

3 felvonásban.

Napi helyárak: Közép páholy 5 frt. Alsó páholy 4 frt. Felső páholy 3 frt. Emelotti erkélyülés 1 frt 50 kr. Földszinti támlaszék 1 frt. Földszinti erkélyülés 1 frt. Földszinti zártszék 80 kr. Másodemeleti zártszék 60 kr. Földszinti állóhely 40 kr. Karzati állóhely 40 kr. Karzati állóhely 20 kr.

Jegyek válthatók d. e. 9 órától déli 1 óráig d. u. 4 órától 6 óráig a nemzeti színháznál.

Kezdete 7 órakor, vége 10-ed félkor.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: **Békésy Károly.**

× Erdekes az id. Heckscher Samu hamburgi bankárnak mai számunk hirdetési rovatában megjelent szerencse jelentése. Ezen bankház az e vidéken nyert összegeknek pontos és titoktartó kifizetője állal oly jó hírnevet szerzett magának, hogy e helyen ezen mai hirdetésre mindenkint figyelmessé tesszünk.

(1-1)

ha az ily épületek nála **hat évi** tartamra biztosíthatnak.

Az első magyar általános biztosító társaság kolozsvári főügynöksége,
Wégh Bertalan.

Ára 2 frt 60 kr.

1879.

Școală - BCU Cluj-Napoca.